BRZEG

ROZWÓJ PRZESTRZENNY MIASTA

Skala 1 : 10 000

Oprac. R. Eysymontt, R. Gliński
Oprac. kart. M. Siehankiewicz

Plan w skali 1 : 10 000 opracowany na podstawie mapy topograficznej w skali 1 : 10 000 z 01 marca 2022 r.

BRZEG

SPATIAL DEVELOPMENT OF THE CITY

Scale 1 : 10 000

By: R. Eysymontt, R. Gliński
Cartographic design by:
M. Siehankiewicz

Plan in 1 : 10 000 scale reproduced by a topographic map in 1 : 10 000 scale from 1 march 2022

Skala liniowa / Linear scale

0 200 400 600 m

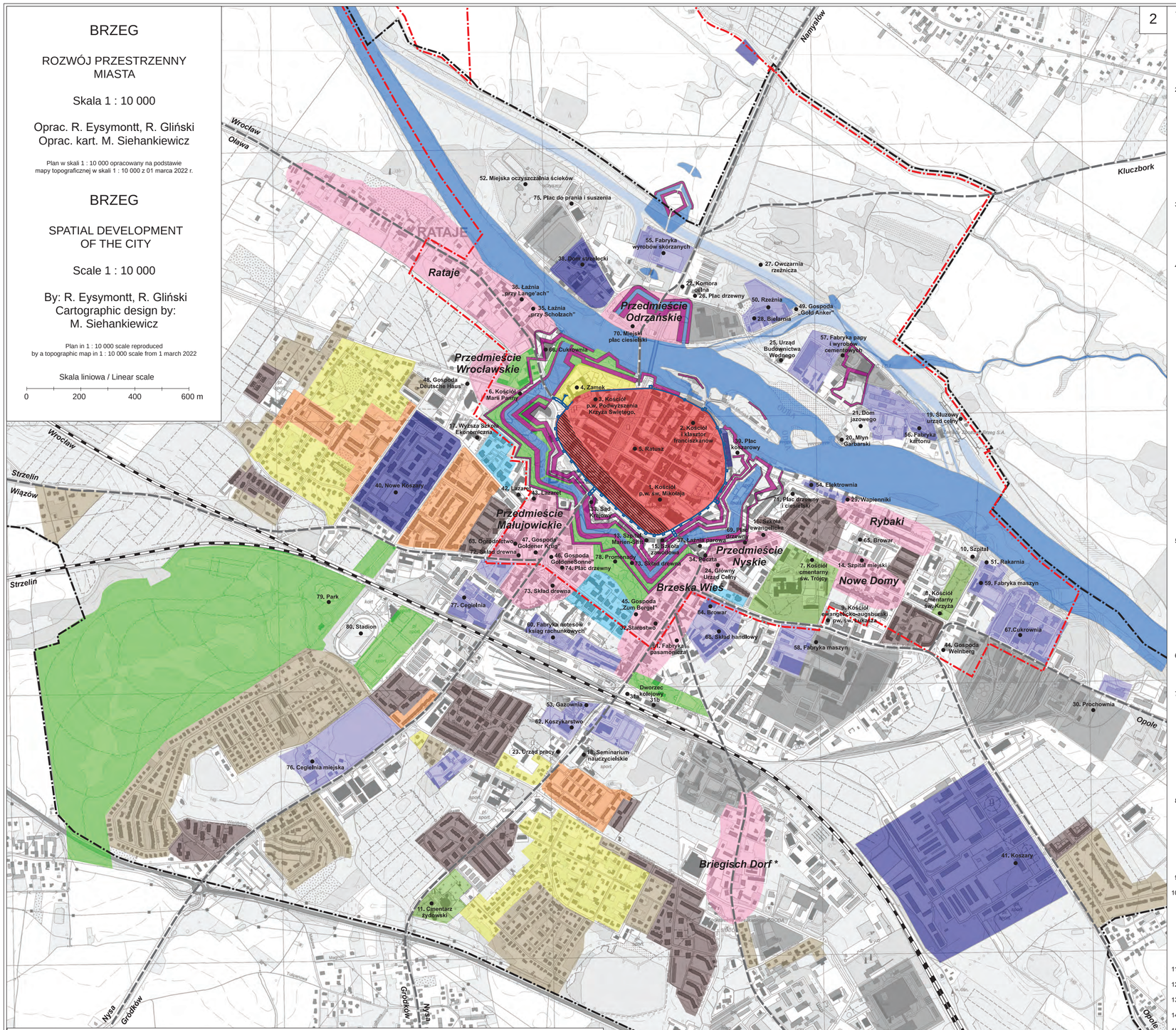

1. Kościół par. p.w. św. Mikołaja. Pierwotny wzniesiony zapewne w 4. ćw. XIII w., wzmiankowany 1279. Pomiędzy 1318 a 1358 – początek budowy wież; 1416 – prace kończące główny etap budowy; 1884–1885 – nadbudowa wież, wzniesienie przybudówek neogotyckich; 1909 – przebudowa kaplicy św. Anny; 1945 – zniszczenie pożarem dachów, sklepień nawy głównej i częściowo bocznych; 1959 – nowe dachy naw bocznych i rozpoczęcie prac konserwatorskich.
St. Nicholas Church. Probably originally erected in the fourth quarter of the thirteenth century, mentioned in 1279. Between 1318 and 1358 – the beginning of construction of the towers, 1416 – the end of the main stage of construction works; 1884–1885 – towers elevated, neo-Gothic extensions built; 1909 – alterations in St. Anne's Chapel; 1945 – roofs, vaultings in the main aisle and partially in side aisles as well by a fire; 1959 – new roofs over side aisles and the start of conservation works.
2. Kościół i klasztor franciszkanów. Budynek klasztorny poświadczony w 1315. 1338 – kościół ponownie poświęcony, zapewne po rozbudowie i dodaniu drugiej nawy od płd. 1494 – zniszczony w pożarze miasta, po czym odbudowany (sklepienia). 1527 – klasztor opuszczony przez franciszkanów, 1557 – przejęty przez miasto na plac budowlany; 1582 – kościół przekazany księciu Jerzemu i przebudowany na arsenal. W XVII i XVIII w. dalsze przebudowy z wprowadzeniem podziałów na kondygnacje i obniżeniem dachów; 1844 – przebudowa wieży. 1930 – zamieniony na magazyn sprzętu przeciwpożarowego, od 1946 – magazyn towarowy.
Franciscan church and monastery. The convent in Brzeg confirmed in 1285, monastery building in 1315. 1338 – re-consecrated, probably after development works had been finished and the second aisle in the south had been added. 1494 – destroyed after a fire in the town and reconstructed (vaultings). 1527 – the monastery abandoned by the Franciscans, 1557 – taken over by the municipal authorities as a construction site; 1582 – the church handed over to Duke George in exchange for patronage over St. Nicholas church, then turned into an arsenal. In the seventeenth and eighteenth century further alterations, including division into storeys and lowering the roofs; 1844 – reconstruction of the tower. 1930 – turned into a fire equipment storage place, since 1946 – a warehouse.
3. Kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Wzniesiony przez jezuitów którzy przyszli do Brzegu w 1681 na miejscu zburzonego klasztoru i kościoła dominikanów w latach 1734–1739, z wyjątkiem fasady głównej i górnej części wież; 1746 – konsekracja. 1856 – górne części wież i fasada główna. 1959 – remont elewacji.
Holy Cross parish church. Erected by the Jesuites in the place of the Dominican monastery and chruch that had been demolished in 1545. Built in 1734–1739, apart from the main façade and upper parts of the towers; 1746 – consecration. 1856 – upper parts of the towers and the main façade. 1959 – restoration of the elevations.
4. Zamek. 1235 – wzmiankowany dwór książęcy, ok. 1296 przebudowany na murowany zamek, gruntownie przebudowany za czasów ks. Ludwika I; Około 1530 – początek renesansowej przebudowy; 1541 – zawalenie części zamku. Ok. 1541–1545 – przebudowa skrzydła płd.-wsch., 1544–1547 skrzydła płn.-wsch., 1550–1553 – krużganki przy skrzydłach płd.-wsch., płn.-wsch. i płd.-zach. oraz dekoracja rzeźbiarska bramy. 1554 – budowa wieży belwederowej nad bramą. 1556–1560 – budowa skrzydła płn. wraz z krużgankiem oraz uzupełnienie detalu architektoniczno-rzeźbiarskiego całości. 1673 – zburzenie skrzydła płd.-wsch. i wzniesienie wzdłuż tego skrzydła parterowej galerii arkadowej, zawalonej ok. 1690. 1741 – zniszczenie 2/3 zamku przez wojska pruskie. 1742–1743 – adaptowany na magazyny prowiantowe, 1744–1746 – nowy budynek na miejscu skrzydła płn.-zach. 1810 – zniszczone pożarem skrzydło płd.-zach. i górne partie Wieży Lwów. Do 1805 – odbudowa skrzydła płd.-zach.; 1817 – przygotowania do odbudowy. 1864–1865 – renowacja budynku bramnego. 1925–1926 – po zlikwidowaniu magazynu wojskowego przejęcie zamku przez władze miejskie i adaptacja skrzydła płn.-wsch. na muzeum oraz odnowienie fasady bramy. 1935–1944 – przygotowania do rekonstrukcji i wzniesienie modelowego przęsła krużganku przy skrzydle płd.-wsch. 1945 – częściowe uszkodzenie zamku (dachy) i zniszczenie budynku szkoły (skrzydło płn.); 1947–1949 – odbudowa dachów i urządzenie muzeum. 1957 – prace konserwatorskie zabezpieczające i adaptacja skrzydła płd.-wsch. na cele muzealne.
Castle. 1235 – ducal court mentioned; ca. 1296 – rebuilt into a masonry castle; the castle mentioned since 1329, the tower since 1358. Ca. 1360 – in ruin, thoroughly rebuilt during the rule of Duke Louis I; Ca. 1530 – the beginning of renovation in the Renaissance style; 1541 – part of the castle collapsed. Ca. 1541–1545 – south-east wing rebuilt, 1544–1547 north-east wing rebuilt, 1550–1553 – galleries built at the south-east, north-east and south-west wings, sculpted decoration of the gate done. 1554 – the erection of the belvedere tower over the gate. 1556–1560 – construction of the north wing together with a gallery and works on complementary sculpted architectural details in the whole building. 1673 – demolition of the south-east wing and the erection of a single-storey arcade gallery along the wing that collapsed ca. 1690. 1741 – 2/3 of the castle destroyed by the Prussian army. 1742–1743 – adapted for provision storerooms, 1744–1746 – a new building in the place of the north-west wing. 1810 – the south-west wing and the upper part of The Lion Tower destroyed by a fire. Until 1805 – reconstruction of the south-western wing; 1817 – preparations for reconstruction. 1864–1865 – renovation of the gate. 1925–1926 – after liquidation of the military storage the castle was taken over by the municipal authorities, the north-east wing was adapted for a museum and the façade of the gate was renovated. 1935–1944 – preparations for reconstruction and the erection of a model bay of a gallery at the south-east wing. 1945 – the castle was partly damaged (roofs) and the school building (north wing) was destroyed; 1947–1949 – reconstruction of roofs and establishing a museum. 1957 – conservation works and adaptation of the south-east wing for museum purposes.
5. Ratusz. Pierwotny wzniesiony zapewne w 2. ćw. XIV w., wzmiankowany 1358. 1380 – przygotowania do odbudowy po pożarze. 1394 – do urządzenia piwnicy ratuszowej. 1493 – ukończenie budowy nowej sali rady nad Piwnicą Świdnicką. 1496–1498 – odbudowa wieży (przypory i hełm). 1569 – zniszczenie w pożarze miasta i projekt nowego ratusza. 1570 – zawarcie umowy na wzniesienie obecnego ratusza wraz z ławami obuwniczymi i chlebowymi oraz budami śledziowymi. 1576–1577 – zwieńczenie wieży hełmem. Od 1746 – przebudowa niektórych wnętrz i urządzenie sali posiedzeń. W XIX w. dalsza przebudowa wnętrz i nałożenie tynków.
Town hall. Originally erected probably in the second quarter of the fourteenth century, mentioned in 1358. 1380 – information on preparations for reconstruction after a fire, 1394 – preparations for establishing a town hall cellar. 1493 – new council hall over the Świdnicka cellar finished, 1496–1498 – tower reconstructed (buttresses and dome). 1569 – destroyed during a fire in the town, design of a new town hall prepared. 1570 – a contract for erection of the current town hall together with shoemakers' benches and herring stalls. 1576–1577 – a dome placed at the top of the tower. Since 1746 – alteration of some interiors and furnishing of the session hall. In the nineteenth century further alterations in the interiors and application of plasterworks.
6. Kościół Marii Panny. Poza murami miejskimi na Przedmieściu Wrocławskim w nieokreślonej dokładnie lokalizacji. 1336 – najwcześniejsza wzmianka; 1534 rozebrany w związku z budową twierdzy bastejowej.
Church of the Virgin Mary. Outside the town walls on the Wrocławskie Suburb, in an undefined location. 1336 – the earliest mention; 1534 demolished due to the erection of the bastion fortress.
7. Kościół cmentarny św. Trójcy. Pierwszy, zapewne drewniany, wzniesiony w 1542, 1571 – położenie kamienia węgielnego pod świątynię murowaną z wieżą; 1574 – poświęcenie. 1633 – rozbiórka kościoła wraz z całą zabudową przedmieścia w ramach przygotowań do oblężenia; 1653 – budowa drewnianego kościoła. Przed 1710 – remont, w tym wzmocnienie kolumnami empor i zbudowanie od nowa wieżyczki; 1741 – podpalenie kościoła w związku z zagrożeniem oblężenia pruskiego. 1765–1767 – wzniesienie kościoła przy ul. Nowe Domy (ob. Ofiar Katynia). Po 1945 – zburzenie, likwidacja cmentarza.
Holy Trinity cemetery church. The earliest, most probably wooden, church erected in 1542. 1571 – the cornerstone for a masonry church with a tower was laid; 1574 – consecration. 1633 – the church demolished together with the whole suburb as part of preparations for the siege. 1653 – wooden church was built. Before 1710 – renovation, during which the galleries were reinforced with columns and the towers were entirely rebuilt; 1741 – the church set on fire because of the threat of a Prussian siege. 1765–1767 – erection of the church on Nowe Domy street (currently Ofiar Katynia). After 1945 – demolished, cemetery liquidated.
8. Katolicki kościół cmentarny św. Krzyża. Obecnie garnizonowy p.w. Zmartwychwstania Pańskiego. Pierwsza kaplica p.w. św. Krzyża wzniesiona zapewne w średniowieczu w związku z miejskimi szpitalem (wzmianka o św. Krzyżu z poł. XV w.), 1670 – potwierdzone istnienie kościoła. Kolejny kościół ad sanctam Crucem powstały najpewniej w pocz. XVIII w.; XIX w. – dostawiona zakrystia i kruchta zachodnia.
Catholic Holy Cross cemetery church. Currently Christ's Resurrection garrison church. The first Holy Cross chapel was probably built in the Middle Ages and was connected with the municipal hospital (Holy Cross mentioned in the mid-fifteenth century), 1670 – the existence of the church confirmed. The next ad sanctam Crucem church was probably erected in the early eighteenth century; nineteenth century – the sacristy and west vestibule added.
9. Kościół ewangelicko-augsburski św. Łukasza. Od 1897.
Evangelical-Augsburg St. Lucas Church. Since 1897.
10. Szpital. Wcześniej określany jako dom zakaźny, zbudowany pod k. XVI lub na pocz. XVII w.; 1629 – wzniesiony na nowo; 1652 – remontowany; 1741 – spalony; 1750 – murowany lazaret w ruinie; opuszczony podczas wojny 7-letniej; 1766 – urządzony nowy mieszczący chorych oraz miejsce produkcji jedwabiu. Po 1778 – budowa z inicjatywy wdowy po pastorze Großmannie obiektu, określanego nazwami starszych obiektów: Klingelhaus i Hospital zum heiligen Kreuz.
Hospital. Earlier referred to as infectious house, built in the late sixteenth or early seventeenth century; 1629 – rebuilt from scratch; 1652 – renovated; 1741 – burnt; 1750 – the masonry military hospital in ruin; abandoned during The Seven Years' War; 1766 – a new one established where the sick were housed and silk was produced at the same time. After 1778 – on the initiative of the widow of pastor Großmann a new building, referred to as Klingelhaus and Hospital zum heiligen Kreuz, was built.
11. Cmentarz żydowski przy drodze do Żłobizny. 1797; 1926 – poszerzenie o nowy cmentarz komunalny.
Jewish cemetery at the road to Żłobizna. 1797; 1926 – extended with a new municipal cemetery.
12. Nowy cmentarz ewangelicki. 1898 – zakupienie parceli; 1907 – otwarcie.
New Evangelical cemetery. 1898 – purchase of the land plot; 1907 – opening.
13. Szpital Marien-Stift. Lata 60–70. XIX w.
Marien-Stift Hospital. 1860s–1870s.
14. Szpital miejski. 1878–1880.
Municipal hospital. 1878–1880.
15. Szkoła zawodowa. 1870–1871; wg proj. K. Lüdeckego; ob. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stefana Żeromskiego.
Vocational school. 1870–1871; designed by K. Lüdecke; currently Stefan Żeromski Elementary School no. 1 in Brzeg.
16. Szkoła ewangelicka. 1879; wg proj. K. Lüdeckego; ob. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Kochanowskiego.
Lutheran school. 1879; designed by K. Lüdecke; currently Jan Kochanowski Elementary School no. 3 in Brzeg.
17. Wyższa Szkoła Ekonomiczna. 1884; obecnie Szkoła Podstawowa nr 5.
Higher School of Economics. 1884; currently Elementary School no. 5 in Brzeg.
18. Seminarium nauczycielskie. 1906.
Teachers' College. 1906.
19. Śluzowy urząd celny. 1839–1841 – utworzenie nowej śluzy.
Canal lock customs office. 1839–1841 – the new royal canal lock built.
20. Młyn Garbarski. Zbudowany obok mącznego młyna królewskiego, znanego później jako Polski. 1816 – powstanie młyna garbarskiego dla fabryki wyrobów skórzanych; 1874 – pożar, wkrótce po tym odbudowa. Od 1911 oba młyny w posiadaniu państwa pruskiego i dzierżawione. Po 1911 – Młyn Polski przekształcony w magazyn.
Tanning mill. Built next to the royal flour mill, known later as Polish. 1816 – a tanning mill for the leather goods factory built; 1874 – burnt; rebuilt shortly after that. Since 1911 both mills owned by the Prussian State and leased. After 1911 – The Polish Mill turned into a storehouse.
21. Dom jazowego. Lokalizacja wg planu z 1860.
Weir operator's house. Location according to the plan from 1860.
22. Komora celna. Wspomniana w 1689 przez F. Lucae; lokalizacja wg planu z 1860.
Customs chamber. Mentioned in 1689 by F. Lucae; location according to the plan from 1860.
23. Urząd pracy. Lokalizacja wg planu z ok. 1905–1910.
Labour Office. Location according to the plan from ca. 1905–1910.
24. Główny Urząd Celny. Przy Garten Str. Lokalizacja wg planu z ok. 1905–1910.
Main Customs Office. On Garten Str. Location according to the plan from ca. 1905–1910.
25. Urząd Budownictwa Wodnego. Lokalizacja wg planu z ok. 1905–1910.
Hydraulic Engeineering Office. Location according to the plan from ca. 1905–1910.
26. Plac drzewny. Lokalizacja wg planu z 1860.
Timber square. Location according to the plan from 1860.
27. Owczarnia rzeźnicza. Wzmiankowana przez F. Lucaego w 1689; lokalizacja wg planu z 1860.
Slaughterhouse sheepfold. Mentioned in 1689 by F. Lucae; location according to the plan from 1860.
28. Bielarnia. Lokalizacja wg planu z 1860.
Bleaching plant. Location according to the plan from 1860.
29. Wapienniki. Lokalizacja wg planu z 1860.
Lime kilns. Location according to the plan from 1860.
30. Prochownia. Lokalizacja wg planu z 1860.
Gunpowder house. Location according to the plan from 1860.
31. Dworzec kolejowy – a: 1842 – budowa pierwszego prowizorycznego budynku dworca na terenie dawnego folwarku Brzeskiej Wsi; 1844 – ukończony właściwy budynek, który przetrwał do 1902; b: 1868–1870 – wzniesiony nowy większy dworzec na wschód od dawnego.
Railway Station. 1842 – the first provisional railway station building erected in the area of the earlier manor in Brzeska Wieś; 1844 – the proper building finished, preserved until 1902; 1868–1870 – a new larger station building erected east of the old one.
32. Starostwo. Lata 70. XIX w.; rozbudowane pod k. XIX w. i w latach 1910–1920; ob. Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. J. Elsnera.
District Office. 1870s; extended in the late nineteenth century and in 1910–1920; currently J. Elsner First Level State Musical School.
33. Sąd Krajowy. 1896/97.
State Court. 1896/7.
34. Poczta. 1886 – budowa w miejscu tzw. Fuchsburg (budynku o charakterze domu sanatoryjnego) własności dr Fuchs'a.
Post Office. 1886 – built in the place of the so-called Fuchsburg (a building that functioned as a sanatorium), owned by doctor Fuchs.
35. Łaźnia „przy Scholzach" nad Odrą. Lokalizacja wg planu z 1860.
„At the Scholzs", a bathhouse at the Odra river. Location according to the plan from 1860.
36. Łaźnia „przy Lange'ach" nad Odrą. Lokalizacja wg planu z 1860.
„At the Langes", a bathhouse at the Odra river. Location according to the plan from 1860.
37. Łaźnia parowa przy Fuchsburgu. Lokalizacja wg planu z 1860.
Steam bathhouse at Fuchsburg. Location according to the plan from 1860.
38. Dom strzelecki. 1679 – budowa pierwszego domu strzeleckiego na przedmieściu Odrzańskim; 1765 – wzniesienie nowego; 1779 – dom wydzierżawiony i rozbudowany. 1805 – pożar i wzniesienie nowego murowanego.
Shooting house. 1679 – the first shooting house on the Odrzańskie Suburb built; 1765 – a new building erected; 1779 – the house rented to masonry master Drenkhan and extended. 1805 – fire and new masonry house built.
39. Plac koszarowy. Lokalizacja wg planu z 1860.
Barracks square. Location according to the plan from 1860.
40. Nowe Koszary. 1897 – rozpoczęcie budowy; 1922 – przekształcone w biura, magazyny, mieszkania.
New barracks. 1897 – construction started; 1922 – turned into offices, storehouses, flats.
41. Koszary. 1936
Barracks. 1936.
42. Lazaret. 1902; od 1926 siedziba Urzędu Skarbowego, po 1945 Urzędu Miasta.
Military hospital. 1902; since 1906 the Revenue Office, after 1945 the seat of Brzeg's Municipal Office.
43. Lazaret. Lata 80. XIX w.; 1906 – przebudowany. Kolejne funkcje: Urząd Miejski, po 1945 Komenda Milicji i Urząd Spraw Wewnętrznych, ob. Komenda Powiatowa Policji.
Military hospital. 1880s; 1906 – rebuilt. Following functions: Municipal Office, after 1945 Militia and Internal Affairs Command Office, currently District Police Department.
44. Gospoda Weinberg. Lokalizacja wg planu z 1860.
Weinberg inn. Location according to the plan from 1860.
45. Gospoda „Zum Bergel". Lokalizacja wg planu z 1860.
„Zum Bergel", an inn. Location according to the plan from 1860.
46. Gospoda „Goldene Sonne". Lokalizacja wg planu z 1860.
„Goldene Sonne", an inn. Location according to the plan from 1860.
47. Gospoda „Goldener Krug". Lokalizacja wg planu z 1860.
„Goldener Krug", an inn. Location according to the plan from 1860.
48. Gospoda „Deutsche Haus". Założona 1834 przez pasamonika Schärffa.
„Deutsche Haus", an inn. Founded in 1834 by Schärf, a haberdasher.
49. Gospoda „Gold Anker". Lokalizacja wg planu z 1860.
„Gold Anker", an inn. Location according to the plan from 1860.
50. Rzeźnia. 1426 – rzeźnia na prawym brzegu Odry wzmiankowana przy jej przekazaniu dożywotnio przez księcia Ludwika II księżnej Elżbiecie. Lokalizacja wg planu ok. 1905–1910.
Slaughterhouse. 1426 – a slaughterhouse on the right bank of the Odra river mentioned when handed over to Duchess Elisabeth by Duke Louis II. Location according to the plan from ca. 1905–1910.
51. Rakarnia. Lokalizacja wg planu z 1860.
Knacker's yard. Location according to the plan from 1860.
52. Miejska oczyszczalnia ścieków. 1899–1902 – budowa wraz z systemem kanałów.
Municipal wastewater treatment facility. 1899–1902 – built together with a sewage system.
53. Gazownia. 1856.
Gasworks. 1856.
54. Elektrownia. 1906; oficjalnie otwarta 1907.
Power plant. 1906; officially opened 1907.
55. Fabryka wyrobów skórzanych. 1811 – założenie przy ul. Opolskiej, 1815 – przeniesienie fabryki na drugą stronę Odry; 1852 i 1860 – rozbudowa fabryki na dokupionych sąsiednich działkach.
Leather goods factory. 1811 – founded by Friedrich Wilhelm Moll on Opolska Street; 1815 – moved to the opposite bank of the Odra river. 1852 and 1860 – extension of the factory based on the purchased neighboring plots.
56. Fabryka kartonu. 1820 – założenie.
North German carton factory. Norddeutsche Lederpappenfabrik. 1820 – the company founded.
57. Fabryka papy i wyrobów cementowych. Dachpappen- und Zementwarenfabrik. 1851; prowadzona przez Ferdinanda Falcha; 1918 – nabyta przez Urbana Rotha, który rozwinął zakłady do „Chemischen Werken AG Brieg".
Tar paper and cement products factory. Dachpappen- Und Zementwarenfabrik. 1851; run by Ferdinand Falch; 1918 – purchased by Urban Roth who developed the factory into „Chemischen Werken AG Brieg".
58. Fabryka maszyn Carla Güttlera i Friedricha Krause. 1885; do k. II wojny światowej fabryka w rękach Franza Branda.
Carl Güttler and Friedrich Krause's machine factory. 1885; till the end of World War II the factory owned by Franz Brand.
59. Fabryka maszyn Pzillasa. 1864 – założenie przez Roberta Pzillasa.
Pzillas's machine factory. 1864 – founded by Robert Pzillas.
60. Fabryka notesów i ksiąg rachunkowych. 1879 – założenie przez brzeskiego rajcę Wilhelma Loewenthala; 1886 – zakup działki przy Feldstraße nr 7 i stworzenie obszernego zakładu.
Notebook and accounting books factory. 1879 – founded by Brzeg's councillor Wilhelm Loewenthal; 1886 – a plot at 7 Feldstraße purchased and a large factory established there.
61. Fabryka pasamonicza. 1832 – założenie przez Roberta Schärffa; od 1869 własne zabudowania przy Dreiankerstraße.
Haberdashery factory. 1832 – founded by Robert Schärff; since 1869 own buildings on Dreiankerstraße.
62. Koszykarstwo Wilhelma Strauła. 1881.
Wilhelm Strauß's basket weaving. 1881.
63. Ogrodnictwo Carla Eduarda Haupta. 1880–1890.
Carl Eduard Haupt's horticulutre. 1880–1890.
64. Browar Brieger Stadtbrauerei A.-G. 1865; 1920 – połączenie w jedną spółkę z innymi browarami w mieście; do 1945 jako Brieger Brauhaus GmbH.
Brieger Stadtbrauerei A.-G., municipal brewery. 1865; 1920 – merged with other breweries in the city into one company; until 1945 as Brieger Brauhaus GmbH.
65. Browar. Pocz. XX w.; po I wojnie światowej zakłady połączone z innymi browarami w jeden „Browar Brzeski" będący własnością miasta.
Brewery. Early twentieth century; after World War I merged with other breweries in the city into one „Brzeg's Brewery" owned by the municipality.
66. Cukrownia. 1835 – zakup terenu dla założenia pierwszej warzelni cukru; 1846 – zmiana właściciela i produkcja cukru z buraków; 1933 – w rękach rodziny Neugebauer.
Sugar refinery. 1835 – land purchased in order to establish the first sugar plant; 1846 – production of sugar from sugar beet; 1933 – in the hand of the Neugebauer family.
67. Cukrownia „Concordia", 1876 – cukrownia założona przez lokalnych hodowców buraków; w 1877 nabyta przez Alfonsa, Arthura i Bernharda Neugebaueras.
„Concordia" sugar refinery, 1876 – the refinery founded by local sugar beet farmers; in 1877 purchased by Alfons, Arthur and Bernhard Neugebauer.
68. Skład handlowy drobnicy i wyrobów papierowych, otwarty 1846, następnie przekształcony w fabrykę ksiąg rachunkowych.
Cargo and paper products warehouse, opened in 1846, turned the warehouse into an accounting books factory.
69. Plac drzewny Mühmlera. Lokalizacja wg planu z 1860.
Mühmler's timber yard. Location according to the plan from 1860.
70. Miejski plac ciesielski. Lokalizacja wg planu z 1860
Municipal carpentry yard. Location according to the plan from 1860.
71. Plac drzewny i ciesielski Göbela. Lokalizacja wg planu z 1860.
Göbel's timber and carpentry yard. Location according to the plan from 1860.
72. Skład drewna i węgla Beyera. Lokalizacja wg planu z 1860.
Beyer's timber and coal depot. Location according to the plan from 1860.
73. Skład drewna i węgla Gebela. Lokalizacja wg planu z 1860.
Gebel's timber and coal depot. Location according to the plan from 1860.
74. Plac drzewny. Lokalizacja wg planu z 1860.
Timber depot. Location according to the plan from 1860.
75. Plac do prania i suszenia. Lokalizacja wg planu z 1860.
Washing and drying yard. Location according to the plan from 1860.
76. Cegielnia miejska.
Municipal brickyard.
77. Cegielnia. Lokalizacja wg planu z 1860.
Brickyard. Location according to the plan from 1860.
78. Promenady. 1819 – lata 90 XIX w.
Promenades. 1819–1890s.
79. Park. 1908 – założenie, 1909 – wzniesienie restauracji oraz pawilonu Peppela; 1911 przy wejściu do parku ustawiony pomnik burmistrza Peppela i nadanie nazwy „Julius-Peppel-Park".
Park. 1908 – founded basing on the plans by Soperlin&Süßmann; 1909 – a small spa-style restaurant and Peppel's pavilion funded by Otto Haake built; 1911 – the statue of mayor Peppel placed at the entrance to the park and the park named „Julius-Peppel-Park".
80. Stadion. 1925.
Stadium. 1925.

- współczesne granice administracyjne miasta
  modern administrative boundaries of the city
- granice miasta na początku XX wieku
  city boundaries at the beginning of 20th c.
- główne szlaki komunikacyjne
  main communication routes
- koleje
  railroads
- cieki wodne i fosy w końcu XVIII w.
  watercourses and moats in the late 18th c.
- kanał 1839–1841
  canal 1839–1841
- kanał 1907–1909
  canal 1907–1909
- średniowieczne mury obronne
  medieval city walls
- fortyfikacje w końcu XVIII w.
  fortifications in the end of 18th c.
- obszar miasta lokacyjnego (I faza / II faza)
  area of the charted town (I phase / II phase)
- teren zamku
  castle area
- historyczne przedmieścia i wsie przedmiejskie
  historic suburbs and suburban villages
  * *wieś przeniesiona*
  * *relocated village*
- zabudowa wielorodzinna i willowa powstała do 1914 r.
  multi-family housing and villa area built until 1914
- obszary zabudowy osiedlowej jednorodzinnej z okresu przed II wojną światową
  area of single-family dwelling estates from before the World War II
- obszary zabudowy osiedlowej wielorodzinnej z okresu przed II wojną światową
  area of multi-family dwelling estates from before the World War II
- obszary zabudowy osiedlowej jednorodzinnej z okresu po II wojnie światowej
  area of single-family dwelling estates from after the World War II
- obszary zabudowy osiedlowej wielorodzinnej z okresu po II wojnie światowej
  area of multi-family dwelling estates from after the World War II
- historyczne tereny przemysłowe
  historic industrial areas
- tereny przemysłowe z okresu po II wojnie światowej
  industrial areas from after the World War II
- historyczne koszary wojskowe
  historic military barracks
- cmentarze
  graveyards
- historyczne parki
  historic parks